

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА:

*фаховий лексичний мінімум для студентів усіх
спеціальностей*

Частина I

Київ 2024

УДК 378:808

О 75

Укладачі: Рєпіна І.Ю.

Сметанська М.І., канд. філол. наук

Плотникова Л.Ф.

Маковій М.Г., канд. філол. наук

Жовнір О.М.

Рецензент: А.Ю.Кобзар, канд. філол. наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри мовної підготовки і комунікації,
протокол № 5 від 4 березня 2024 року.

О 75 **Основи** академічного письма: фаховий лексичний мінімум для студентів усіх спеціальностей. Частина І. Уклад.: І.Ю. Рєпіна, М.І.Сметанська, Л.Ф.Плотникова, М.Г.Маковій, О.М.Жовнір -- Київ: КНУБА, 2024. - 30 с.

Містить фаховий лексичний мінімум з метою підготовки до модульного контролю з курсу «Основи академічного письма».

Призначено для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання.

© КНУБА, 2024

Загальні положення

Фаховий лексичний мінімум до курсу “Основи академічного письма” складений для практичних занять зі студентами денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей.

Метою методичної роботи є акцентування уваги студентів на найважливіших фахових лексичних поняттях щодо формування у студентів академічної культури, академічної грамотності, надання довідкової інформації щодо курсу, допомога в отриманні практичних лексичних навичок усної і писемної мови, необхідні для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності.

Фаховий лексичний матеріал може бути використаний як для підготовки до практичних занять, так і для самостійної роботи.

Курс «Основи академічного письма» складається з трьох основних модулів. Кожен модуль складається з лекційної та семінарської частин:

- Модуль 1 «Формування академічної культури студента».
- Модуль 2 «Науковий стиль. Наукове мовлення. Культура спілкування».
- Модуль 3 «Писемне мовлення. Писемні норми наукової та мови професійного спілкування».

Загальний обсяг курсу: 3 кредити ЄКТС, 90 годин.

Програма курсу сформована з урахуванням положень Методичних рекомендацій, створених у рамках Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP), що адмініструється Американськими Радами з міжнародної освіти за сприяння МОН України та підтримки Посольства США в Україні.

А:

Абзац - відрізок мовлення, тексту, що складається з одного чи кількох речень, пов'язаних між собою за змістом.

Автобіографія - опис свого життя, документ, у якому особа повідомляє факти своєї біографії.

Адекватність - точність висловлювань, ясність і зрозумілість мовлення.

Адреса - напис на конверті, бандеролі, поштовому переказі, місце проживання чи перебування особи або місце знаходження установи.

Академічна грамотність - читання, усна і письмова мова з урахуванням мети висловлювання; вираження думок за допомогою інструментарію дискусій і досліджень.

Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів.

Академічний етикет - правила взаємодії та поведінки суб'єктів наукової та освітньої діяльності в процесі спільної роботи та спілкування.

Актуалізація - переведення в дію, стан активності того, що існувало лише потенційно чи латентно.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Аналіз - процес уявного або справжнього розчленування складного об'єкта на частини для кращого розуміння.

Анотація – короткий виклад (одна сторінка) основного змісту книги, статті, розробки, звіту тощо. Дозволяє робити висновки про доцільність їх докладнішого вивчення. При анотуванні крім змісту твору, враховується його призначення, цінність, направленість.

Аргумент - істинне судження, за допомогою якого в процесі логічного доведення встановлюється істинність тези.

Архаїзм – застаріле слово, мовний зворот або граматична форма, що вийшли з ужитку.

Б:

Багатство мовлення - передбачає послуговування найрізноманітнішими мовними засобами висловлення думки в межах відповідного стилю.

Бакалаврська робота - наукова робота, яку студент пише для отримання ступеня бакалавра.

Бесіда дидактична – метод навчання, який передбачає використання попереднього досвіду учнів з певної галузі знань, і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже набутих.

Бібліографічний опис - опис джерела інформації, який використовується для посилання на нього в науковій роботі.

Бібліотечний плагіат - використання чужих ідей, слів або даних без належного посилання на джерело, яке знайдено в бібліотеці.

Болонський процес – процес зближення і гармонізації систем освіти країн Європи з метою створення єдиного європейського простору вищої освіти.

В:

Вирішення проблеми - це мета дослідження, для її виконання ставиться ряд дрібніших завдань, які автор також виконає в ході своєї роботи.

Висловлення гіпотези - формулювання припущень чи тверджень, які будуть використовуватися в ході дослідження.

Висновки – остаточна думка про що-небудь, логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних фактів.

Висока культура мовлення - це досконале володіння літературною мовою та вміння використовувати її багатства для досягнення поставленої мети спілкування.

Виступ - публічне виголошення промови з одного чи декількох питань.

Виховання академічної чесності— поширення та виховання у студентах та колег навичок та понять академічної доброчесності.

Відмінок - це словозмінна категорія іменника, яка служить для вираження синтаксичного відношення іменника до інших пов'язаних з ним слів.

Відповідальність за дотримання принципів доброчесності - є як особистим обов'язком, так і спільною справою. Бути відповідальним означає протистояти порушенням академічної доброчесності та заохочувати інших не порушувати правил.

Відповідальне цитування— правильне та точне вказання джерел при використанні чужих матеріалів.

Внутрішній парафраз— переформулювання тексту, зберігаючи основний зміст, але використовуючи власні слова.

Врахування власного внеску— чесне визнання власного внеску у наукові роботи, особливо у випадках співавторства.

Вступ— важливий компонент публічного мовлення, оскільки покликаний реалізувати насамперед психологічну мету – встановити контакт з аудиторією, заволодіти увагою слухачів, викликати інтерес до викладу, накреслити змістову перспективу, показати бажання повідомити щось нове.

Г:

Гіпотетичний метод – ґрунтується на гіпотезі, науковому припущенні, висунутому для пояснення будь-якого явища, яке потребує перевірки та теоретичного обґрунтування, щоб стати достовірною науковою теорією, що містить елементи новизни й оригінальності.

Гриф документа - термін, який має кілька значень. 1.печатка, штампель із зразком підпису або будь-яким іншим рукописним

текстом; 2.напис на документі або виданні, що визначає особливий порядок користування ним (наприклад, «для службового користування»).

Д:

Державна мова України - державною мовою в Україні є українська мова відповідно до **статті 10 Конституції України**. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

Державні символи — це закріплені в законодавстві країни офіційні знаки (зображення, предмети) чи звукові вираження, що в короткій формі виражають одну чи кілька ідей політичного, національного, історичного характеру і символізують суверенітет держави. Згідно з Конституцією України, державними символами України є Державний Прапор, Державний Герб, Державний Гімн.

Дипломант - особа, відзначена почесним дипломом за видатні успіхи в якій-небудь галузі.

Дипломник - автор дипломної роботи, підготовленої в коледжі, чи виші.

Дисертація - спеціально підготовлена наукова праця, яку виконують для здобуття наукового ступеня.

Дієприслівникові (та дієприкметникові) звороти - є засобом передачі дії, що відбувається у зв'язку з іншою дією, вони часто допомагають поєднати за змістом сусідні речення, цілі абзаци.

Ділова доповідь - це усне повідомлення, яке виголошується на певну тему з метою інформувати, переконати або спонукати до дії слухачів, переважно в діловому контексті.

Довідково-інформаційні документи – містять інформацію про фактичний стан справ у закладах, яка є підставою для прийняття розпорядчих документів. До довідково-інформаційних належать такі документи: службові листи, звіт, службові записки (повідідна та пояснювальна), адреса, телеграма, телефоно- і радіограма, анотація, рецензія, відгук, прес-реліз, стаття, тези, план, протокол, довідка, факс, висновок.

Довіра - клімат довіри заохочує й підтримує вільний обмін ідеями, який у свою чергу дає можливість науковим пошукам повністю реалізуватися.

Документ - це основний вид писемного ділового мовлення, що є засобом фіксації на спеціальному матеріалі інформації про факти, події, явища об'єктивної дійсності та результати розумової діяльності людини.

Доповідь - це усне повідомлення на певну тему, яке виголошується перед аудиторією з метою повідомити інформацію, переконати або надихнути.

Доручення – це документ, яким організація чи окрема особа надає іншій особі право на певну діяльність або отримання матеріальних цінностей від її імені.

Е:

Емоційне співпереживання - йдеться про особистісний ефект зараження: якщо оратора не хвилюють висловлювані ним думки, аудиторія залишиться байдужою. Чим емоційніший виступ, тим більше впливає він на почуття людей, активізуючи їхню увагу.

Есе – це письмова форма висловлення своїх думок, ідей та аргументів на певну тему. Воно представляє собою невеликий літературний твір, який дозволяє авторові розвивати свої думки та висловлювати свою точку зору. Есе може бути написане на різні теми – від особистих роздумів до академічних досліджень.

Есе є важливою формою письмової роботи, яку часто вимагають у навчальних закладах та в якості частини іспитів. Воно допомагає розвинути навички критичного мислення, аргументації та чіткого висловлювання своїх ідей. Написання есе допомагає авторові проявити свою здатність аналізувати інформацію, структурувати свої думки та висловлювати свої аргументи логічним і послідовним способом.

Естетичність - використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення багатим і виразним.

Естетичність мовлення – це оптимальність мовного оформлення висловлювання, його гармонія і цілісність, повнота реалізації стилістичних можливостей мови, її загальнолюдської сутності.

Етикет (з французької *etiquette* - ярлик, етикетка) – це правила поведінки і спілкування людей у суспільстві; зовнішній прояв відносин між людьми, культури особистості.

Є:

Єдність стилю — однорідність використання мови, термінології та форматування в тексті.

Єдність теми — збереження послідовності та цілісності викладу ідей в тексті.

Ж:

Жанр — це поняття, яке використовується в літературі, музиці, кіно, живопису та інших мистецьких галузях. Воно вказує на тип, стиль або категорію твору.

Жести - це рухи тулуба, голови, рук або ніг.

Життєпис — це опис життя, біографія людини. В ньому відображаються ключові події, досягнення, впливові фактори та інші аспекти, що вплинули на життя особи. Життєпис може бути написаний у формі тексту, книги, документального фільму або іншого медіа. Він допомагає розкрити особистість та внести вклад у вивчення історії та культури.

З:

Загальноновживані слова є звичайними, зрозумілими для широкого загалу назвами предметів і явищ довколишньої дійсності: батьківщина, воля, добро, земля, молоко, ні, одна, повітря, син, так.

Завдання – обов’язковий структурний елемент вступної частини академічного тексту, який актуалізує неглобальні авторські тактики щодо досягнення поставленої мети, окреслює наперед визначений,

запланований для виконання обсяг пізнавальної й практичної діяльності.

Законодавство — це система нормативно-правових актів, якими регулюються суспільні відносини в державі. Ці норми встановлюють права та обов'язки громадян, організацій, державних органів та інших суб'єктів права. Законодавство включає в себе конституцію, закони, постанови, розпорядження, регламенти та інші правові акти, які визначають правила життя суспільства.

Запозичена лексика — це слова, які ввійшли з інших мов в українську.

Зачин - це початкова частина або вступ до наукової роботи, тексту чи дослідження, де зазвичай викладаються мета, обґрунтування актуальності теми, визначення проблеми та підходи до її вирішення.

Звітна доповідь - це усне повідомлення, яке виголошується з метою звіту про роботу певної особи, організації або підрозділу за певний період часу.

Зв'язність – категорійна ознака академічного тексту, ґрунтована на поєднанні його структурних елементів між собою за змістом.

Змістова структура - передбачає виділення у тексті основних композиційних частин, засоби розміщення змісту тексту – «семантичні опори» та лексичну стратифікацію тексту.

Змістовність – категорійна ознака академічного тексту, ґрунтована на його змістовому наповненні, пов'язана з максимумами кількості та якості інформації, репрезентацією найсуттєвіших і найадекватніших положень.

Знання типів текстів – це здатність, що набувається у процесі щоденної мовленнєвої діяльності, продукувати та розуміти тексти, залежно від комунікативної ситуації.

Знахідний відмінок - це відмінок, який використовується для вираження назви об'єкта дії, процесу чи стану. Наприклад: "оформляти документи", "фіксувати результати".

I:

Іменник - самостійна частина мови, вираженої у формах роду, числа і відмінка, відповідає на питання хто? або що?

Імідж — образ або враження, створене людиною чи компанією.

Імітація освітньої та наукової діяльності - це процес або явище, коли люди або організації намагаються створити враження про активність у сфері освіти або науки, але фактично не здійснюють суттєвого внеску чи дійсних досягнень в цих галузях.

Інтелектуальне співпереживання - це спільна розумова діяльність оратора і слухачів. Висловлюючи власну позицію, оратор ніби «публічно» мислить.

Інтернет-піратство - це використання Інтернету для незаконного копіювання вмісту, що порушує авторські права власника вмісту. Інтернет-піратство набуває різноманітних форм і включає широкий спектр законно захищеного вмісту. Сюди входять музика, фільми, програмне забезпечення та навіть цифрові книги.

Інтерпретація — це процес розуміння та розкриття значення інформації, даних або явищ. В контексті наукових досліджень, інтерпретація включає аналіз фактів, встановлення зв'язків між ними та висновки на основі цих даних. Це важливий етап у дослідженні, який допомагає розкрити сутність явища та зрозуміти його значення.

Інтродукція — це перший розділ академічного тексту, де автори представляють тему своєї роботи та визначають її мету. В інтродукції також можуть бути наведені короткі відомості про контекст дослідження, актуальність проблеми та гіпотеза, яку досліджують. Цей розділ допомагає читачеві зрозуміти, що він може очікувати від решти роботи.

Інтелектуальна власність - це результати інтелектуальної, творчої діяльності людини у виробничій, науковій, літературній, художній та інших сферах, права, які охороняються законом.

Інтоніація— сукупність так званих просодичних елементів, або надсегментних одиниць мовлення: мелодики (тону), ритму, темпу, наголосу.

Інформація — це набір відомостей, незалежно від форми їх подання. Вона може бути документованою, публічно оголошеною або обмінюватися між людьми в різних контекстах. Інформація включає в себе факти, події, ідеї та поняття, які мають конкретний зміст у

певному контексті. Вона може бути передана усним, письмовим або іншим способом, включаючи сигнали, технічні засоби та інше.

Інформаційна грамотність - визначення інформаційних потреб і пошук джерел інформації; їх оцінка і переробка.

К:

Керування - синтаксичний зв'язок слів, при якому залежне слово має той відмінок, якого вимагає головне слово.

Кличний відмінок - непрямий відмінок, який позначає звертання до певної особи чи предмета. Кличний відмінок посилює стилістичні функції звертань.

Кодекс честі - це документ, що містить окрім переліку етичних норм, яких повинна дотримуватись академічна спільнота, ще й перелік видів покарань за їх порушення.

Колегіальність - форма прийняття рішень, в якій враховується колективна думка, використовується метод громадського обговорення.

Компіляція - це процес об'єднання інформації з різних джерел для створення нового тексту або дослідження.

Компетентність - рівень знань про предмет мовлення.

Конспект - короткий виклад тексту, для збереження основного змісту роботи.

Конструктивна розмова - це розмова, яка спрямована на досягнення позитивного результату або вирішення проблеми через співпрацю та взаєморозуміння.

Конструктивність розмови - залежить від компетентності партнерів, умінні наголошувати на суттєвому, уникати непорозумінь, вести діалог, а не монолог, тобто уважно слухати співрозмовника.

Контрафакт - це продукт, який створили на основі оригіналу, порушуючи при цьому авторські права.

Конфесійний стиль - стильовий різновид української мови, що обслуговує релігійні потреби суспільства.

Конфлікт інтересів - це ситуація, коли особисті чи фінансові інтереси автора можуть вплинути на об'єктивність його дослідження або висновки.

Креативне мислення - це здатність генерувати нові ідеї та застосовувати нестандартні підходи до дослідження та аналізу.

Критичний вимір - це ідеї, які генерує, обґрунтовує і доводить автор своїм текстом

Культура ведення ділової телефонної розмови - ознака загальної культури людини. Вироблення певних принципів поведінки у телефонному спілкуванні, дотримання соціально-психологічних вимог телефонного етикету не тільки характеризує людину як ділову, енергійну, цілеспрямовану, а й реально допомагає у веденні справи.

Культурний вимір - це знання предмета (як нових, так і класичних досліджень в даній галузі), розуміння обговорюваних питань в їх контексті, правильний вибір стилістики та мови в залежності від адресата і призначення тексту, тобто від жанру і дисципліни.

Культура мови - галузь мовознавства, що займається утвердженням (кодифікацією) норм на всіх мовних рівнях.

Культура мовлення - передбачає дотримання мовних норм вимови, наголосу, слововживання й побудови висловів, точність, ясність, чистоту, логічну стрункість, багатство і доречність мовлення, а також дотримання правил мовленнєвого етикету.

Культура мови оратора – це свідомий добір та вживання мовних засобів для швидкого і результативного досягнення мети виступу.

Курсова робота – курсова робота є одним із видів самостійної, навчально-наукової роботи студента з елементами дослідження. Курсова робота допомагає студентові системно показати теоретичні знання з вивченої дисципліни, оволодіти первинними навичками дослідної роботи, на перших курсах – з інформаційними матеріалами, на третьому- четвертому – з практичними даними роботи конкретних підприємств галузі, збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, пропозиції.

Л:

Лексема - слово як самостійна значеннева одиниця, яку в мовознавстві розглядають у сукупності всіх своїх форм і значень.

Лексикологія - вивчення лексики (слів та їх значень) в мові.

Лінгвістичний словник - у словнику пояснюється слово з погляду лексичного значення, походження, правопису, наголошення тощо. Лінгвістичні словники можуть бути одномовними, двомовними, багатомовними.

Літературна мова - унормована загальноприйнята форма національної мови, якій властиві багатофункціональність, унормованість, стандартність, уніфікованість, усна й письмова форма вираження, розвинена система стилів. Вона обслуговує всі сфери діяльності суспільства: матеріально-виробничу, політичну, державну, радіо й телебачення, пресу, науку й освіту, культуру, ділове спілкування, художню літературу.

Літературний огляд - огляд та аналіз наявних джерел та досліджень з певної теми.

Логіка - систематичне мислення та аргументація у викладенні думок та ідей.

Логічна консистентність - збереження послідовності та відсутність суперечностей у логічному мисленні чи аргументації.

Локалізація - процес адаптації програмного забезпечення чи контенту під конкретну мову або культурне середовище.

М:

Максимальна насичена інформація - це інформація, яка є максимально повною, деталізованою та зрозумілою.

Максимальна насиченість інформацією - дотримання цієї вимоги характеризує співрозмовників як досвідчених ділових людей. Якщо це "вихідна" розмова, вона потребує продуманості й підготовки. Мати під рукою план розмови, порядок питань, документи, дати, цифри, прізвища, потрібні номери телефонів, ключові слова розмови - означає те, щоб розмова була ефективною.

Методика - сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи.

Методологія - вчення про науковий метод пізнання й перетворення світу, його філософська, теоретична основа.

Міжкультурна грамотність - знання про різні культури, зокрема про традиції і цінності.

Мікротема - частина загальної теми. У тексті може бути більше чи менше мікротем в залежності від складності тексту.

Міміка - це вираз обличчя, пов'язаний зі змінами положення м'язів навколо рота, очей.

Місцевий відмінок - це відмінок, який використовується для вираження розгалуженої системи значень, передаючи їх через прийменник у поєднанні з відмінковою формою. Наприклад: "бути в Києві", "розташований на другому поверсі".

Множина - форма числа, співвідносна з одиною, яка вживається тоді, коли мова йде про два предмети або більше.

Мова - це єдина, цілісна, складна система знаків: звуків, звукосполучень, слів, словосполучень, речень, яка служить для називання предметів, явищ об'єктивної дійсності та понять, є засобом спілкування, обміну думками та формування думок.

Мова при телефонній розмові - це розмова, яка включає в себе висловлювання стислої та точної інформації, логічний виклад думок, послідовність, використання коротких і правильно побудованих речень.

Мовлення - це спілкування людей між собою за допомогою мови, мовна діяльність, мовний процес у багатьох його видах і формах (говоріння, писання, слухання, читання).

Мовна картина світу - це результат певного способу відбиття реальності у свідомості людини через призму мови та національних, історико-культурних особливостей її носіїв.

Мовний етикет - це система правил і норм, що визначають коректність та ввічливість в спілкуванні. Це охоплює вживання відповідних слів, тону голосу та загальних норм спілкування.

Монолог — форма мовлення, витворена внаслідок активної мовленнєвої діяльності адресанта, розрахованої на пасивне і опосередковане її сприйняття адресатом

Морфем - найменша значуща частина слова. Вона функціонує у слові, тому не має самостійного лексичного значення, граматичної оформленості, синтаксичної самостійності.

Морфологічна норма – це усталені правила вживання роду, числа, відмінка та ін.

Морфологія - граматичне вчення про слово, тобто розділ граматики, в якому аналізуються морфемний (чи морфологічний) склад слова й ті зміни, що відбуваються в його будові.

Мужність- бути відважним, означає діяти згідно з власними переконаннями.

Н:

Наукова доповідь - це усне повідомлення, яке виголошується на науковій конференції, семінарі або іншому науковому заході з метою ознайомити аудиторію з результатами наукового дослідження.

Науковий текст - цілісний комунікативний блок, що має чітку, логічну структуру, своєрідний каркас із внутрішньо завершеними частинами (розділами, підрозділами, пунктами, параграфами, абзацами), насиченими відповідною термінологією.

Науковий стиль мовлення - використовується в наукових працях, для викладення результатів наукової та дослідницької діяльності. Метою наукового стилю є повідомлення, пояснення, тлумачення досягнутих наукових результатів, відкриттів.

Науковий стиль належить до книжних стилів літературної мови. Йому властива попередня підготовленість висловлювання, ґрунтовна обізнаність з проблемами і темами, монологічність, унормованість мови. Сфера використання наукового стилю -наукова діяльність, науково - технічний прогрес, освіта.

Науковий тип тексту – певна обмежена сукупність текстів, що об'єднані особливими спільними ознаками на різних структурних рівнях тексту, на рівні семантики, змісту, особливостей побудови, ситуативних параметрів та комунікативної функції.

Національна мова - це мова, що є засобом усного й письмового спілкування нації. Національною мовою українців є українська мова.

Необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності - це результати інтелектуальної, творчої діяльності, що використовуються не лише у промисловості, але й в інших сферах людської діяльності.

Нормативність мовлення - це дотримання правил усного і писемного мовлення: правильне наголошування, інтонування, слововживання, будова речень, діалогу, тексту.

О:

Об'єкт авторського права - це результат духовної та інтелектуальної творчості людини – твори науки, літератури, мистецтва, не залежно від мети, жанру, тематики, способу відтворення (в усній, письмовій, об'ємно-просторовій чи іншій формі) тощо.

Об'єктами суміжних прав - гідно зі ст. 35 Закону України «Про авторське право і суміжні права», є: а) виконання літературних, драматичних, музичних, музично-драматичних, хореографічних, фольклорних та інших творів; б) фонограми, відеограми; в) передачі (програми) організацій мовлення.

Об'єкти промислової власності - отримали таку назву у зв'язку із тим, що вони використовуються здебільшого в промисловості. Відповідно до ст. 1 Конвенції, об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмове найменування та вказівки про походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції.

Об'єктивність — це якість виразу, яка вказує на безпристрасність та відсутність особистого суб'єктивного погляду. В академічному письмі об'єктивність є важливою, оскільки допомагає уникнути емоційного забарвлення та підтримує об'єктивний підхід до представлення фактів та досліджень. Це сприяє нейтральному та об'єктивному сприйняттю інформації.

Обман – свідоме надання неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Однина - граматична форма числа, співвідносна з множиною, яка вживається тоді, коли мова йде про один предмет.

Однорідний ряд - це видові поняття, об'єднані родовим.

Однорідні члени речення - це члени речення, які виконують однакову синтаксичну функцію, мають здебільшого те саме морфологічне вираження і пояснюють одне слово в реченні.

Омоніми — це слова, які однаково звучать та пишуться, але мають різне значення.

Опосередкований плагіат – привласнення авторства на чужий твір чи його уривки, що попередньо були видозмінені плагіатором. В його основі – переказ авторського тексту, те саме перефразування.

Орудний відмінок - це відмінок, який використовується для вираження інструментальної функції, знаряддя дії. Наприклад: "Якісними дослідженнями доповніть свою роботу".

Основна частина – висвітлення основних положень доповіді (промови, повідомлення), суті справи.

Офіційний документ – це документ, що складається і видається службовими особами від імені органів державної влади, підприємств, установ, організацій будь-якої форми власності, які посвідчують конкретні факти і події, що мають юридичне значення, складений належним чином за формою і має необхідні реквізити.

Офіційний тон - відображає професійний підхід та дотримання стандартів.

П:

Парадигма - у мовознавстві вся сукупність форм слів, що утворюють лексему, а також зразок, схема словозміни.

Паралелізм – принцип організації елементів речення або цілих речень на основі аналогічного синтаксичного і граматичного устрою.

Пароніми - це слова, досить близькі за звуковим складом і звучанням, але різні за значенням.

Пауза — коротка перерва у мовленні, що виконує роль словоподілу, відмежовує одну фразу від іншої.

Письмове інформаційне повідомлення - це текст, який використовується для передачі інформації, сповіщення про події, факти, або зміни, інструктування, надання пояснень або роз'яснень, запрошення до участі в чомусь.

Підпис — прізвище або ініціали, написані власноручно під текстом, малюнком, картиною і т. ін., як свідчення авторства або потвердження чого-небудь.

Підробка — визначається як відтворення, імітація або повне чи часткове використання права інтелектуальної власності без дозволу його власника.

Підробка підписів в офіційних документах - це незаконне відтворення або фальсифікація підпису чи печатки на документах з метою обману або шахрайства.

Підрядні речення - це речення, частини якого нерівноправні за змістом і поєднані підрядним зв'язком за допомогою сполучників підрядності або за допомогою сполучного слова.

Повага — це здатність рахуватися з кордонами і інтересами інших людей, бачити і визнавати їх гідності, помічати індивідуальність, дотримуватися соціально-допустимого формату спілкування, взаємодіяти, не завдаючи моральної або фізичної шкоди.

Погляд – це контакт за допомогою очей.

Повідомлення– невелика доповідь на якусь тему. Якщо тема широка, пишуть доповідь, вузька – повідомлення.

Позитивне емоційне тло - це коли співрозмовники при розмові доброзичливі, розмовляють привітно, звичним рівним голосом, спокійно, виразно, витримано, а не гучно й галасливо.

Політична доповідь -- це офіційний документ, який використовується для викладення політичної позиції або програми дій певної партії, організації або лідера.

Поліфункціональність - як аспект вияву культурної мови означає забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності.

Порушення типів текстів - це явище, коли текст не відповідає певним ознакам, властивим певному типу тексту.

Посесивність - (також – присвійність) одна з універсальних понятійних категорій мови, основне значення якої – визначення назви об'єкта через його відношення до певної особи або предмета.

Правильність - це насамперед правильне, не перекручене розуміння понять, термінів, якими передаються ці поняття, доречне їх вживання, зв'язок думок і понять у єдину теорію, ясність викладу.

Послідовність — це логічний порядок подій, дій або об'єктів, в якому вони відбуваються або розташовані. В науковому стилі мовлення послідовність важлива для логічного викладу ідей та передачі інформації. Чітка послідовність допомагає читачеві легше розуміти матеріал та зберігати логічний зв'язок між фактами та аргументами.

Прийменник - це незмінна частина мови, що виражає залежність іменника, прикметника, числівника, займенника від інших слів у словосполученні та реченні.

Проза - це літературний жанр, в якому тексти написані у звичайній мові, без використання віршів. Прозові тексти можуть бути романами, оповіданнями, новелами, повістями, есе, листами, легендами тощо.

Промова - це усний виступ із метою висвітлення певної інформації та впливу на розум, почуття й волю слухачів, логічною стрункістю тексту, емоційною насиченістю та вольовими імпульсами мовця.

Процедура – це інтелектуальна дія, що визначає власну позицію щодо теми дослідження, ґрунтовану на власних знаннях та розумінні предметної галузі.

Пунктуація- це використання розділових знаків, таких як кома, крапка, крапка з комою, знак оклику, лапок, дужок, тире тощо. Використання правильної пунктуації допомагає зрозуміти зміст тексту і передати його ідеї читачеві.

Р:

Резюме - це документ, в якому подаються короткі відомості про навчання, трудову діяльність та професійні досягнення особи, яка його складає.

Реферат – короткий виклад змісту одного або кількох текстів, тобто конспект, але який має містити думки і оцінки автора реферату.

Речення - граматична конструкція, побудована з одного чи кількох слів певної мови, що становить окрему, відносно незалежну думку; значеннєве, граматичне та інтонаційне ціле, що виражає якусь думку у відношенні її до дійсності (предикативність, створена категоріями модальності, часу й особи) одним словом чи сполукою слів.

Рід – граматична категорія, яка полягає у поділі слів за 2-3 класами, що співвідносяться з ознакою чоловічої, жіночої статі або їхньою відсутністю.

Різноманітність мовлення – використання різних мовних засобів для вираження однієї і тієї ж думки.

Розщеплення присудка - це заміна однослівного присудка двослівним, напр.: подякувати - висловити подяку, погодитись - висловити згоду, шукати - здійснювати пошук, перевірити - провести перевірку, сумніватися - виявити сумнів, рекомендувати - надати рекомендації, пояснювати - дати пояснення.

С:

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Синоніми - це слова або фрази, різні за звучанням, але тотожні за змістом та лексичним значенням. Сукупність синонімів певної мови має назву - синонімія. Використання синонімів допомагає уникнути повторень, зробити мову виразнішою та багатшою.

Синтез - об'єднання окремих елементів або ідей у новий цілісний продукт або концепцію.

Синтаксис - це розділ граматики, що вивчає будову і значення словосполучень та речень, способи зв'язку слів у словосполученні й реченні.

Синтаксичні конструкції - це складне речення з різними видами зв'язку. У такому реченні його частини сполучаються між собою як сполучниковим (сурядним, підрядним), так і безсполучниковим зв'язком.

Синтаксичні норми - це прямий порядок слів, правильна побудова однорідних членів речення, точність у поєднанні словосполучень зв'язком керування, правильна координація присудка з підметом, вживання непрямої мови.

Систематизація - процес організації елементів у систему або упорядкування їх за певними критеріями.

Сленг- це стиль мови, що посідає місце, антитетичне занадто формальній, офіційній мові.

Сміливість – це риса характеру, яка дозволяє студентам бути відданими якісному та сумлінному навчанню та заохочувати до такого навчання своїх колег шляхом дотримання найвищих стандартів академічної доброчесності, навіть якщо є ризик отримати негативні наслідки чи зазнати удару у відповідь.

Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Спілкування - це обмін інформацією, передача її однією людиною іншій. Формами спілкування є діалог, полілог, монолог.

Специфікація - детальний опис або вимоги до продукту, процесу або послуги.

Співавторство - спільна творча діяльність щодо створення твору.

Справедливість - академічні спільноти доброчесності встановлюють чіткі й прозорі очікування, стандарти для підтримання справедливості у відносинах між здобувачами вищої освіти, викладачами та адміністративним персоналом.

Статут- встановлений засновником (власником майна) організації обсяг правил, що регулюють її правовий стан, відносини, пов'язані з

внутрішнім управлінням, стосунки з іншими організаціями чи громадянами.

Стаття - пов'язаний між собою текст, який має заголовок, зміст якого відображає зміст тексту який відповідатиме на певне питання.

Стиль - характеристика, що визначає зовнішній вигляд, манеру або спосіб виконання чого-небудь.

Структура - організація частин або елементів у систему або порядок, який вони сліdkують.

Суб'єктами авторського права - є автори творів, їх спадкоємці та особи, яким автори чи їх спадкоємці передали свої авторські майнові права.

Т:

Тавтологія - у риторичі, використання повторювання або надлишковості у мові, коли одна частина висловлювання повністю або частково дублює зміст іншої.

Тези – коротко і чітко сформульвані основні ідеї чого-небудь або провідні завдання, що стоять перед кимось.

Текст - це сукупність речень (кількох чи багатьох), послідовно об'єднаних змістом і побудованих за правилами певної мовної системи.

Тематика- основна ідея або певний аспект, який досліджується в роботі.

Термін - слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо.

Термінознавство - наука, яка займається вивченням термінів та терміносистем. Термінознавство вивчає спеціальну лексику з точки зору її типології, походження, форми, значення і функціонування, а також використання, упорядкування і творення.

Термінологія- система термінів, яка використовується для опису певного предмету чи галузі знань.

Технічні моменти телефонної розмови - це технічні моменти, які включають у себе якість зв'язку, чіткість звуку, відсутність перебоїв або шуму, а також правильне використання телефонних функцій, таких як перехід на конференц-дзвінок, включення гучного мовлення тощо.

Тип тексту - це центральне поняття лінгвістики тексту і загальної теорії тексту. У широкому сенсі це певна обмежена сукупність текстів, що об'єднані особливими спільними ознаками на різних структурних рівнях тексту, на рівні семантики, змісту, особливостей побудови, ситуативних параметрів та комунікативної функції.

Типові висловлювання - це стійкі мовні звороти, які використовуються в певних ситуаціях.

Топос - архетипне місце або шаблон, який використовується для розгляду певного аспекту або теми в літературі чи дослідженні.

Точність - це дбайливе ставлення до мови, правильний вибір слова, добре знання значень слів-синонімів, паронімів, правильне вживання фразеологізмів, чіткість синтаксично-сміслових зв'язків між членами речень.

У:

Уніфікація - процес стандартизації термінології, форматів цитування, стилів оформлення та інших елементів академічного письма для досягнення єдності та послідовності у наукових роботах.

Узагальнення - метод академічного письма, який полягає в поданні загальних висновків на основі аналізу детальних даних або досліджень. Узагальнення дозволяє автору висловити основні ідеї та результати дослідження у зрозумілій і доступній формі.

Умовні позначення - спеціальні символи або аббревіатури, які використовуються в академічному письмі для стислого представлення повторюваної інформації, складних термінів або для позначення специфічних понять і категорій, що зустрічаються в тексті. Умовні позначення допомагають зробити текст більш читабельним і зрозумілим.

Упередженість - наявність суб'єктивного ставлення або попередніх уподобань у дослідника, що може вплинути на об'єктивність проведення дослідження або інтерпретацію його результатів. У

академічному письмі важливо мінімізувати упередженість для забезпечення достовірності та валідності наукової роботи.

Усне ділове мовлення – це розмовно-літературне мовлення, що наближається до мовлення писемного.

Усне мовлення - це специфічний вид мовлення, який використовується для повідомлення наукової інформації в усній формі.

Усна народна творчість (фольклор) - це твори, що складені народом і передавалися із вуст в уста, із покоління в покоління, при цьому змінювалися і доповнювалися. У фольклорних творах втілений колективний життєвий досвід, ідеали, прагнення, риси характеру, традиції різних народів.

Усне наукове мовлення - це специфічний вид мовлення, який використовується для повідомлення наукової інформації в усній формі.

Установа — орган державної влади, місцевого самоврядування, організації, підприємства тощо. Виконує певні функції в галузі державного управління, адміністративного, партійного, громадського, комерційного контролю, нагляду тощо.

Уточнення - процес деталізації або корекції інформації, аргументів або даних у науковій роботі. Уточнення необхідне для забезпечення точності, ясності та надійності академічного тексту.

Ф:

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Факт – частково пізнаний об'єкт реальної або ірреальної дійсності, про який уже склалися відповідні уявлення, усталилися певні знання.

Фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Форма аргументаційна – функціонально-змістовий різновид академічної комунікації, що обґрунтовує доречність / недоречність певних тверджень, прийнятність / неприйнятність тих чи тих

наукових фактів за допомогою засобів, характерних для пояснювального типу викладу.

Форма репрезентаційна – функціонально-змістовий різновид академічної комунікації, що представляє ті чи ті наукові факти за допомогою засобів, характерних для описового й розповідного (описово-розповідного) типів викладу.

Фразеологізм – це фраза, значення якої часто не пов'язане зі значенням окремих слів у її структурі. Утім, ми все одно розуміємо, про що йдеться.

Х:

Хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Характерістика - документ, який містить відомості про ділові якості працівника й відгуки про його службу, суспільну діяльність.

Хибне співавторство - внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці осіб, які не брали участь у створенні продукту.

Хронологія - послідовність історичних подій за часом.

Хронотоп - взаємозв'язок часових і просторових відносин в художньому творі.

Художній стиль - це мова художньої літератури.

Ц:

Цитата — це коротке висловлювання або фраза, яка цитується з іншого джерела. Цитати можуть бути взяті з літературних творів, історичних документів, інтерв'ю, промов, або будь-яких інших текстів. Вони часто використовуються для підкреслення певної

думки, ілюстрації аргументу або надання авторитетності висловлюванню.

Ціль — це щось, що ми прагнемо досягти або досягаємо. Це може бути конкретна мета, завдання або результат, який ми прагнемо отримати. Ціль надає нам напрямок і мотивацію для дій.

Цільовий — це слово, яке вказує на щось, що пов'язане з метою, завданням або ціллю. Це може бути конкретна ціль, яку людина прагне досягти, або спрямованість на досягнення певного результату.

Ч:

Часопис - термін, що може вживатися в значеннях «періодичне видання», «журнал», «газета». У будь-якому значенні «часопис» є різновидом серіального видання, може мати політичний, науковий або літературно-мистецький характер.

Частковий плагіат - використання у своїх працях частин або уривків з чужих творів без зазначення імені автора чи без оформлення уривку відповідно до вимог цитування.

Чесність - обов'язкова основа викладання, навчання, дослідження та необхідна передумова повноцінної реалізації довіри, справедливості, поваги та відповідальності.

Чеснота - риса або властивість, яка оцінюється як основа моральних законів, принципів і цінностей. Персональні чесноти є характеристикою етичних цінностей особи.

Чисте мовлення - це таке, в якому немає нелітературних елементів.

Читання - один з найважливіших видів мовної діяльності, тісно пов'язаний як з вимовою, так і з розумінням мови.

Читач - той, хто читає, хто зайнятий читанням яких-небудь творів, до кого звернені твори писемності.

Чіткість — це якість виразу, яка вказує на ясність та легкість розуміння тексту. В академічному письмі чіткість є важливою, оскільки допомагає читачеві зрозуміти ідеї та аргументи без непотрібних ускладнень. Чітко сформульовані речення та логічно викладені думки сприяють ефективному сприйняттю інформації.

Чужорідні слова - слова запозичені з інших мов. Нині вони складають десять відсотків лексичного складу нашої мови і ввійшли до неї під впливом зовнішніх (немовних) причин – найрізноманітніших: економічних, політичних, культурно-освітніх, військових тощо контактів нашого народу з іншими; та причин внутрішніх (власне мовних), серед яких – потреба звузити, стилістично (функціонально) розмежувати виконання іншомовних і власне українських словосполучень і слів.

Ш:

Шок аудиторний — сильний страх, який передує виступові або охоплює оратора безпосередньо під час промови.

Шрифт Брайля — рельєфно-крапковий шрифт для написання і читання сліпими, розроблений французом Луїсом Брайлем. В основі шрифту лежить комбінація шести крапок.

Штучний інтелект — образна назва галузі досліджень, що являє собою сукупність різноманітних методів, прийомів і засобів аналізу процесів мислення з метою конструювання технічних систем, спроможних виконувати дії, які традиційно вважаються прерогативою людського мозку.

Штучні знакові системи — системи, яким властиві сконструйовані або взяті з різних галузей знань символи, формули, ноти, графи, знаки для позначення зв'язку та відношень елементів.

Щ:

Щирість - це прагнення до правдивості та об'єктивності у своїй письмовій роботі.

Щільність тексту - це міра того, скільки інформації міститься в тексті. Щільність тексту можна виміряти кількістю слів на речення або кількістю складних речень.

Щоденник - це інструмент, який використовується для запису ідей, думок та спостережень, пов'язаних з темою дослідження.

Я:

Ясність мовлення — смислова прозорість мовлення, що забезпечує його зрозумілість, доступність для слухачів. Я.м. – одна з вимог культури мовлення загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Навчальний посібник «Українська мова і література. Підготовка до ЗНО і вступу до КНУБА»/Уклад. Рєпіна І.Ю., Плотникова Л.Ф. – К.: КНУБА, 2019.

2. Посібник «Українська мова для іноземних студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» усіх форм навчання» / Уклад.: Плотникова Л.Ф., Рєпіна І.Ю. - Київ: КНУБА, 2023

3. Плотникова Л.Ф., Рєпіна І.Ю., Сметанська М.І. Українська мова за професійним спрямуванням. Методичні вказівки до виконання практичних занять і самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. - К.: КНУБА, 2021. - 56 с.

4. Основи академічного письма: методичні рекомендації, тези лекцій та практичні завдання для студентів усіх спеціальностей. /Уклад. Плотникова Л.Ф., Рєпіна І.Ю., Дикарева Л.Ю. – Київ -Тернопіль: КНУБА, ФОП Шпак В.Б., 2022 - 76 с.

5. Основи академічного письма: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей. Уклад.: М.Г.Маковій, О.М.Жовнір, І.Ю.Рєпіна, Л.Ф.Плотникова. - Київ -Тернопіль: КНУБА-Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. - 61 с.

Навчальне видання

Рєпіна Ірина Юріївна

Сметанська Марія Іванівна

Плотникова Людмила Федорівна

Маковій Марія Григорівна

Жовнір Ольга Миколаївна

Основи академічного письма

фаховий лексичний мінімум для студентів усіх спеціальностей.

Частина I.